

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTHIH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v inozemstvu mesečno Din 15.—. — Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5 poštni predal 22. telefon 2326. Čekovni račun št. 14335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopis se ne vračajo. — Neprankirana pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi trgov. značaj, vsaka beseda Din 1.—, mali oglasi, ki služijo v socialne namene delavstvu in nameščencem, vsaka beseda Din 0.50

Štev. 103 • Maribor, četrtek, dne 13. oktobra 1938 • Leto XIII

Koncentracija svobodoljubnih in demokratičnih sil

Uredimo naše notranje zadeve!

Dogodki zadnjih tednov so glasen opomin Evropi in posameznim državam. V Evropi prebivajo ljudje, v državah tudi. Vsi ti ljudje so živi, delajo in mislijo. Imeti pa morajo razum in prav delati, kakor jih uči zdrav razum. Ali pa delajo tako?

Tragedija Češkoslovaške republike, kolikor se more govoriti o njej in nadaljne polemike o »bolni« Evropi, ki jo morajo urediti tuje sile, značijo, da so gospodje mnenja, da je Evropa zmešano mravljišče, polno teženj, polno zmed, polno ideologij in polno razkrajajočih se snovi, ki bi utegnile ob najmanjšem povodu povzročiti splošno evropsko in eventualno svetovno vojno. Ni težko uganiti, kje so vzroki, ni težko uganiti, da je duh imperializma oni krivec, ki hujska narode med seboj ter jih duhovno razkrajaja s svojimi ideologijami in slavospevi osebam in sistemom. Kulturno in ideološko propadajoča Evropa se pa opaja nad vsem tem, kakor otrok nad pozlačenim konjičkom in pozablja na svoje človeško dostojanstvo in na realno življenje, ki zahteva sporazumevanje in sodelovanje narodov.

Vse evropske države se nahajajo pred evropskim problemom. Tako so nam povedali v Monakovem, ko so rekli, da bodo reševali sami še druga vprašanja.

To je dovolj jasen opomin za vse male države, ki imajo največji interes, da se v svobodi razvijajo in žive v prijateljstvu z vsemi drugimi državami. Svobodo in prijateljstvo pa morajo zaslužiti s tem, da se v svoji notranjosti konsolidirane in urejene v splošno zadovoljnost državljanov. To je važno. Videli smo v Češkoslovaški, ki je bila gotovo najbolj vzorno upravljana, svobodna in demokratična. Toda, čim je prišla v neprijeten položaj, so se oglasili razni elementi, kakor hijene okoli mrhovine, da bi jo popolnoma razkosali. Zalegla ni svoboda, ne demokracija, oglašila se je požrešnost, ki jo je rodila dolgotrajna slaba šovinistična vzgoja, ker odaljuje ljudi od realnega življenja.

Med male države spada tudi naša Jugoslavija. Tudi pri nas se goji preveč šovinizem tujcev, ki ne gre ustvarjati iz tisočev in iz stotisočev državljanov gole avtomate brez glav in misli. Imamo notranja vprašanja. Želimo, da se ta vprašanja rešijo sporazumno in da se sklenejo vse vrste naših državljanov najtesneje. Srbija je bila predvojna država in prečani smo se ji pridružili v idealni ljubezni in zavesti, da si ustvarimo novo kulturno in socialno edinico, v kateri bomo z bratskim sporazumom odpravili vse motnje, ki bi hotele ovirati ta razvoj. S tem idealom so prepojeni vsi državljani nedvomno še danes, kar se izraža v vseh publikacijah, ki smo jih videli doslej. Treba je le prav in dobre inicijative in sporazuma.

Pa kako?

Po vsej državi imamo svobodoljubne in lojalne demokratične sile s treznim in zdravim pogledom na edinstvenost države na znotraj in tudi sile, ki ne iščejo sporov s sosedi. Te sile so konstruktivne, te sile se ne niso zapletle v moreče nerealnosti. Uverjeni smo, da te demokratične svobodoljubne sile upoštevajo človeško individualnost v korist splošnosti. Zato je nerazumljivo, naravnost nemogoče, da bi se na ta način ne dala ustvariti baza za trdnost države in s tem zagotoviti nje svoboden razvoj. Mi smo zreli, da ta vprašanja uredimo sami in moramo jih urediti. In slaba bi bila politika, če ne bi

Volitve v parlament razpisane!

Narodna skupščina je razpuščena

Kraljevo namestništvo je na predlog vlade podpisalo ukaz, s katerim se Narodna skupščina, izvoljena dne 5. maja 1935, razpušča in razpisujejo volitve po sedaj veljavnem zakonu o volitvah narodnih poslancev za v nedeljo, dne 11. decembra.

Narodna skupščina, za katero ne bo nihče potočil niti ene solze, je razpuščena. Razpust skupščine smo pričakovali že pred tremi leti, po padcu Jevtičeve vlade 24. junija 1935. in prihodu dr. Stojadinovića na oblast. Toda vlada dr. Stojadinovića se je odločila, da bo raje delala s petomajsko skupščino in je šele sedaj, po več kot treh letih, sklenila povprašati narod.

Razpust Narodne skupščine je nekoliko presenetil one, ki so pričakovali, da bo vlada pred razpisom novih volitev sprejela volilni zakon, katerega je ustvaril jeenesarski režim. Za to je imela tudi že pooblastilo od Narodne skupščine v žepu. Tega pooblastila se vlada ni poslužila. »Slovenec« pravi, da je vlada sicer napovedala nov volilni zakon ter ostale politične zakone, vendar pa se ni vezala za noben termin.

Volitve se bodo torej vršile po sedaj veljavnem zakonu, ki predvideva javno glasovanje. Toda ni samo to. Že za postavitev kandidatne liste je potreben ogromen aparat v vsej državi in seveda tudi denarna sredstva. Zakon sili manjše in slabotnejše skupine, da se vežejo med seboj, ker le na ta način zmorejo ogromno delo, ki ga zahtevajo že same predpriprave za volitve.

Govorilo se je tudi in celo čitali smo,

da bosta obenem z volilnim zakonom spremenjena zakona o društvih in tisku. Toda ostalo je samo pri napovedi.

Ob priliki volitev 1. 1935. smo socialisti postavili svojo listo. Premagali smo vse težave in zadostili vsem predpisom volilnega zakona. Udeležbo pri volitvah nam je prekrizalo naknadno izdano tolmačenje volilnega zakona od strani tedanjega pravosodnega ministra Kojića, ki je odredil, da morajo kandidati podpisati listo vsak v svojem srezu, v katerem kdo kandidira in ne pred sodiščem sreza, v katerem prebiva in kjer je tudi poznan. Ker je to tolmačenje prišlo komaj par dni pred vložitvijo kandidatne liste, je bilo »napako« seveda nemogoče popraviti. Kako naj bi šel delavec-kandidat overoviti svoj podpis iz Beograda tja nekam na albansko mejo, kjer ga v dotičnem kraju nihče ne pozna, da bi mogel potrditi njegovo identiteto pred sodiščem, in je treba par dni za to pot tja in prav toliko nazaj. — Vrh tega so ceste slabe in služi kot prometno sredstvo le — magarac. Jevtičev režim je namreč neprestano govoril o velikih javnih delih in razdeljeval milijardne kredite za ceste ter mostove, toda to so bile samo besede na papirju.

Značilno za razpuščeno skupščino je bilo, da v njej ni bilo zastopnikov Hivatorov. Poslanci pa, ki so bili izvoljeni na Jevtičevi listi, so se svojemu gospodarju domala vsi izneverili in iskali pribežališča v najrazličnejših strankah in grupah. Največ se jih je zateklo v JRZ.

Petomajska narodna skupščina se je le redko kdaj sestala. K večjemu, da je obravnavala proračun, v ostalem pa je da-

jala vladi polnomočja, da je lahko izdajala uredbe z zakonsko močjo, ne da bi se ji bilo treba ozirati na skupščino.

In kakšna bo nova skupščina?

Princip demokracije je, da je ljudstvo država in izvor oblasti. Za uveljavljanje tega primera pa je treba, da so dani gotovi predpogoji.

Dva nova ministra

Obenem z razpustom narodne skupščine in razpisom volitev sta bila imenovana dva nova ministra: za ministra brez listnice Svetislav Hodžera, advokat in bivši narodni poslanec ter za ministra za telesno vzgojo Ante Maštrović, narodni poslanec.

Hodžera je predsednik Jugoslovanske narodne stranke, ki se je v svoji agitaciji že od nekdaj posluževala zelo radikalnih gesel in ima svoj koren predvsem med Nemci v Vojvodini, za katere izdaja nemško tiskano glasilo.

Maštrović je bil izvoljen za poslanca na listi Bogoljuba Jevtića, kot namestnik dr. Grge Andjelinovića v splitskem okraju. — Ker je dr. Andjelinović sprejel senatorski mandat, je Maštrović postal poslanec. Do nedavna je bil Maštrović v Živkovičevi JNS, sedaj pa je prestopil v JRZ.

Hodžerova stranka se je stopila z JRZ

Z vstopom Svetislava Hodžere v vlado in v JRZ se je tudi njegova stranka spojila s stranko dr. Milana Stojadinovića.

Šef bolgarskega generalnega štaba umorjen

Tudi njegov adjutant polkovnik Stojanov podlegel.

Na šefa bolgarskega generalnega štaba generala Pejveja je bil v ponedeljek, dne 10. t. m. izvršen revolverski atentat. General Pejev je bil ubit, njegov adjutant polkovnik Stojanov smrtno nevarno ranjen in je nekaj ur na to v bolnici umrl.

Atentat je izvršil rezervni major Stojan Josifov, ki si je po atentatu pognal tudi sam kroglo v glavo in bo najbrž umrl.

Atentat na šefa bolgarskega generalnega štaba je izzval paniko v vladinih krogih v Sofiji, ki na kaj takega sploh niso bili pripravljeni. Izgledalo je, da se je bolgarsko ljudstvo pomirilo s sedanjim režimom. Atentat je pa nasprotno pokazal, da bolgarsko ljudstvo noče avtoritativnega režima. Znano je, da so zadnje volitve v parlament potekle v znamenju

nasilja nad opozicijo. Le na ta način je vlada odnesla zmago. Streli na šefa generalnega štaba so opozorilo merodajnim, da je treba kreniti s poti, na katero so povedli državo.

Podčrtava se tudi, da je bil nameravan atentat na Pejveja že dan poprej, ob priliki otvoritve razstave »Delo in veselje«, kakršne prireja v propagandne svrhe nemški nacizem po raznih državah. Te razstave se je udeležil tudi Pejev in pa predstavnik nemške nadomestne organizacije za delavski strokovni pokret »Freude und Arbeit«, dr. Ley. Ni izključeno, da ima atentat tudi zunanepolitični pomen. Izgleda, da v Bolgariji niso zadovoljni z zunanjo politiko režima.

Vlada napoveduje javna dela

program javnih del.

Minister za javna dela je povedal novinarjem, da se porabi od štirimilijardnega posojila (ki se najema in porablja sukcesivno) dve milijardi za ceste. Od tega zneska dobi Slovenija 209, savska banovina 226, vrbaska 115, primorska 100, drinska 160, zetska 165 milijonov di-

končno že rešili sami notranjega in zunanjega problema.

Dogodki zadnjih tednov so opomin. Opominjajo nas, da preidemo k prepotrebni realnosti sožitja državljanov potom svobode, demokracije in sporazuma.

narjev. Za cesto Subotica—Beograd—Niš—Caribrod se porabi 415 in za vrbaško še 220 milijonov.

Za regulacijo rek se bo porabilo v dravski 51, savski 54, vrbaski 43, primorski 54 in vardarski 55 milijonov dinarjev.

V Sloveniji gre za dela pri cestah Ljubljana - Jopca - Labore - Kranj - Naklo - Jesenice (30 milij.). Maribor - St. Mi (4 milij.), Kranj - Naklo - Jesenice (30 milij.), Celje - Žalec in Celje - Višnja vas (30 milij.), Ljubljana - Domžale (25 milij.), Ljubljana - Planina - ital. meja (10 milij.), Ljubljana - Novo mesto in Ljubljana - Sušak (70 milij.) ter državna cesta skozi me-

Kaj pravi program JRZ o politični zakonodaji?

Program JRZ pravi:

»Stranka je za ustavno in parlamentarno ureditev države v demokratskem duhu, za narodno predstavništvo, svobodno izvoljeno s polno zakonodajno oblastjo, splošno, enako, neposredno in tajno volilno pravico, svobodo tiska, svobodo zborovanja, dogovorov in združevanja.«

Zakaj piše sedaj »Slovenec« proti programu JRZ?

„Slovenec“ o deklaraciji Stojadinovićeve vlade

Ko je Stojadinović prebral deklaracijo svoje vlade pred skupščino 4. julija 1935. leta, je »Slovenec« drugi dan zapisal:

»Ni dvoma, da bodo vsi prebivalci Jugoslavije sprejeli napoved tako težko zaželenih svoboščin kot nov evangelij. Napovedan je nov volilni zakon, ki bo napravil konec nečutenemu potvarjanju narodnega hotenja, kakor smo ga nekajkrat doživeli zadnja leta.«

Tako izgleda samoodločba narodov

ki jo propagirajo Poljaki.

V Tešnju in Frištalu, dveh okrajih s poljsko manjšino, ki jih je morala Češkoslovaška odstopiti Poljski, živi vsega skupaj 220.000 prebivalcev. Od teh je 80.000 Poljakov, 120.000 Čehov in 20.000 Nemcev. Tu se vidi, kako čudna so pota evropske narodnostne politike.

sta (10 milij.). 20 milijonov din je določenih za podpore siromašnim občinam za zidanje šol. Južna Srbija v razne namene 280 milijonov.

V Rimu zanikajo vesti o odpoklicu italijanskih vojakov iz Španije

Te dni so se razširile vesti, da je Italija sklenila odpoklicati svoje vojake iz Španije in da je to storila po dogovoru z Anglijo.

Iz Rima zanikajo te vesti in pravijo, da je Italija res odpoklicala del svojih čet iz Španije, vendar ne v zvezi s kakšnim dogovorom med njo in Anglijo. Odpoklicani so samo vojaki, ki se že od početka l. 1937. nahajajo na španskih tleh. O odpoklicu teh čet se je italijanska vlada razgovarjala edino z generalom Francom, ki da je na to pristal.

Vendar pa izražajo v Rimu nado, da bo ta »simbolični« umik zadostoval, da bo Anglija pristala na uveljavljanje sporazuma o podelitvi interesnih področij na Sredozemskem morju in končnem pomirjenju z Italijo.

Dasi v Rimu zanikajo, da bi se bili sporazumeli z Angleži, se zdi, da je po sredi pa vendarle sporazum, samo, da

nočejo priznati, da gre za popuščanje pred Anglijo.

3000 prostovoljcev mednarodnih brigad iz Barcelone na potu v Pariz

Iz Barcelone bo prišlo v Pariz 3000 članov mednarodnih brigad, povečini ranjencev in bolnikov. Vsi bodo odpremeni po ozdravljenju v države, iz katerih so. Ako pa se v te države ne bodo mogli povrniti, potem jih bodo sprejele nekatere ameriške države.

Prieto o pomoči Španiji.

Voditelj španskih socialistov Prieto je govoril o finančni pomoči Španiji po končani vojni. Dejal je, da se mora nasloniti Španija na južno in severno Ameriko in »obrniti se bomo proč od Evrope, ki nas je na celi črti izdala.«

Kruh — čez fronto nazaj

Kruh, ki so ga metali nacistični letalci Madridčanom iz zraka, so zbrali in vrgli

iz zakopov republikanske vojske pred Madridom v postojanke frankovcev. Ob enem so republikanci sporočili, da imajo več kruha kot pri Francu, ki je vso svojo žetev moral odstopiti Nemčiji in Italiji za pomoč.

Boji ob Ebru

se nadaljujejo in so republikanci zopet napredovali. Sestrelili so tri nacistična letala, eno pa so izgubili.

Francovo letalo bombardira potniške vlake

Neki Francov hidro-avion je bombardiral potniški vlak, ki je vozil proti Barceloni. Bilo je 182 mrtvih in 400 ranjenih.

Francoski socialisti za begunce iz Sudetskikh krajev

Francoska soc. stranka je pozvala vse svoje člane, da žrtvujejo prispevke za socialiste, ki morajo zapustiti sudetske kraje. Že prve dni po pozivu so zbrali okrog 80.000 frankov.

Uredba o povrnitvi škode za poškodbe iz političnih nagibov

Občine so plačnice za škodo in za stroške vzdrževanja reda in miru.

Poslednja važnejša uredba vlade pred volitvami je uredba o odškodninski odgovornosti občin za poškodbe iz političnih nagibov.

Za škodo, ki jo utрпи kdo iz političnih nagibov, je odgovoren predvsem storilec. Ako pa je storilec brez premoženja ali ga ni mogoče izslediti, potem je plačnica občina, v kateri se je stvar dogodila. Oškodovani mora, ako hoče dobiti odškodnino, najkasneje v dveh mesecih zahtevati od politične oblasti I. stopnje, v mestih, kjer je sedež banskih uprav, od bana, povračilo škode. Ako oblast prizna, da je škoda nastala iz političnih nagibov, določi znesek povračila in ga naloži v plačilo občini. Občine plačajo odškodnino na ta način, da predpišejo vsem občanom

posebno doklado na direktne davke. Ako občina ne more plačati predpisanega zneska, ga plača namesto nje pristojna davčna uprava, ki potem poročuna z občino. Ako je imetje zavarovano, plača občina samo razliko med zneskom ugotovljene škode in dejansko izplačane zavarovalnine.

Občina je tudi obvezana plačati stroške za vzdrževanje varnosti, ako je potrebno, da se pošlje v kakšen kraj večje število orožništva ali celo vojaštvo.

Uredba je vzbudila splošno pozornost in se smatra kot prvi ukrep za miren potek volitev. Izdelana je po istih vidikih, kot uredbe angleške vlade v Indiji, kjer so se slični ukrepi jako dobro obnesli.

Potreba svobodnih strokovnih organizacij

Samo primera za današnje modrijane.

Človek ima prste. Ti so majhen del v primeri s telesom. Tudi so manj važni kakor večji deli: glava, srce, telo. »Ali,« se je vprašala že Giordano Bruno, »kaj bi bilo od človeške civilizacije, če bi človek imel namesto prstov kopita? Ali bi mogel kaj ustvarjati?«

Podobna vprašanja so postavljali tudi drugi. Meščanski ekonomisti so se zanimali za problem, kaj bi ostalo od kapitalizma brez delavskih strokovnih organizacij?

Strokovne organizacije so regulator gospodarstva in socialnosti, vršilec reda in razvoja.

Zato morajo biti svobodne!

—|—

Doma in po svetu

Živahno politično gibanje. Opozicijski politiki imajo zapored sestanke, na katerih razmotrivajo o zunanem pa tudi notranjem položaju. Tak sestanek je bil v petek v Beogradu. Na njem so bili (v stanovanju Miše Trifunovića) Joca Jovanović, Vilder, Grol, Vlajić, dr. Ninčić, dr. Gavrilović in Krsta Miletić. Sklenili so poživiti akcijo z ozirom na notranji položaj in volitve.

List »Pravda« zopet dovoljen. Beograjski list »Pravda«, ki je bil pred nekaj tedni ustavljen, je sedaj zopet dovoljen. Lastniki lista so bratje Sokići. Kakšno politično smer bo list zastopal odslej se še ne ve, dejstvo je, da jo je že parkrat menjal.

Sodniki upravnih sodišč in državnega sveta nimajo stalnosti. Splošno se je mislilo, da so v zmislu določil sedanje ustave tudi sodniki upravnih sodišč in državnega sveta postali stalni, t. j. da ne morejo biti premeščeni, razen na lastno prošnjo. Pred meseci pa je državni svet v zvezi s tožbo nekega upravnega sodnika, ki je bil prestavljen proti svoji volji, razsodil, da se določbe ustave o stalnosti sodnikov ne nanašajo na sodnike upravnih sodišč in državnega sveta, ampak da so ti samo del državnega upravnega aparata ter veljajo zanje določbe uradniškega zakona. Tudi novi zakon o sodnikih, kadar bo izšel, se ne bo nanašal na sodnike upravnih sodišč in državnega sveta. Razsodba državnega sveta je vzbudila nemalo pozornost v pravniških krogih in v javnosti.

»Koroški Slovenec«, ki izhaja na Dunaju je bil dne 5. oktobra zaplenjen. Po zaplombi je izšla druga izdaja.

Golnik dobi 60 novih postelj. Vzorno in veliko zdravilišče za tuberkulozne bolnike na Golniku nad Kranjem dobi nov paviljon s 60 posteljami. To je lep napredek v zdravljenju nesrečnih bolnikov.

Nova palača Poštne hranilnice v Beogradu. Stroški za palačo znašajo za stavbo okoli 44 milijonov, za instalacije in drugo okoli 13,5 milijonov, torej skupaj okoli 58 milijonov dinarjev. Gradili so palačo tri leta. V palači so tri sklonišča proti zračnim napadom za 150 oseb.

Premog iz inozemstva. Zadnjič smo poročali, da direkcija državnih železnic naroči doma 30.000 ton premoga, ki ga je prej naročala v inozemstvu. Sedaj pa poročajo, da se ta

sklep ne izvede, marveč, da direkcija državnih železnic le naroči v Nemčiji okoli 45.000 ton, kar bo veljalo okoli pet milijonov dinarjev. Premogovniki in industrija zahtevajo, da se to blago naroči v domačih premogovnikih. — Kakšna sila ali potreba je prvotni sklep izpremenila?

S kladivom po glavi — potrdilo za plačan dolg. V Samoboru je ugledni trgovec Policer ostal dolžan uglednemu krojaškemu mojstru Kuliću. Krojaški mojster Kulić je potrpežljivo čakal, kdaj se bo Policerju zljubilo, da bo odprl svoj mošnjiček in odštel svoj dolg. Nazadnje mu je bilo čakanja dovolj. Pograbila ga je jeza. Počakal je Policerja na cesti in ga udaril s kladivom po glavi, da se je na mestu zrušil, rekoč: »Tu imaš potrdilo za plačan dolg!«

To je naša zadnja zahteva v Evropi, so Nemci izjavili v Monakovem, ko so se pogajali za Sudete. A že drugi dan se je slišalo o novih nemških zahtevah; priključiti si hočejo Gdansk, del Litve s Klaipedo in odpraviti poljski koridor pri Gdini. Nemci se nikdar niso odpovedali suhozemni zvezi z Vzhodno Prusijo. Poljsko čakajo še težki časi in nemara se ji bo še kolcalo zaradi Tešinja. Tudi Italija noče ostajati. Že se javljajo njihove zahteve po italijanski manjšini na francoski rivjeri in zahtevajo nazaj Nice ter otok Korziko. Danes meni, jutri tebi...

Madžarom ni več všeč slovaška avtonomija. Znano je, da so v zadnjih tednih tako iz Dunaja, kakor tudi iz Budimpešte podžigali Slovaške, da naj obrnejo Pragi hrbet in postanejo avtonomni. Čehi so pristali na avtonomijo Slovačkov. Madžari so bili ob prejemu te vesti navdušeni. Toda navdušenje je trajalo samo en dan. Čim se je izvedelo, da je slovaška vlada izjavila, da ne odstopi Madžarom niti ene slovaške duše, je Budimpešta začela gonjo proti slovaški vladi. Madžarski imperialisti trdijo naenkrat, da sedanja slovaška vlada ni prava predstavica naroda.

Tudi Čehi znajo delati narodnostno propagando. Radio Košice je začel propagirati narodnostna načela po vzgledu propagande v Nemčiji, na Poljskem in Madžarskem. Prvi govor je bil posvečen sedemmilijonskemu rusinskemu narodu na Poljskem. Ako je Poljska za narodnostni princip, potem naj ga uveljavi najpoprej v svoji lastni državi.

Zamenjava čeških kron za marke. V sudetskikh pokrajinah se bo izvršila v razmerju 1 Kč = 12 pfenigov.

Propaganda proti ČSR v nemškem radiu. Angleška vlada je po svojem poslaniku v Berlinu opozorila nemško vlado, da želi, da preneha v radiu propaganda proti Českoslovaški.

Italijanski fašistični svet je sklepal o izgnanju Judov. Pričakovalo se je, da bodo ob priliki zasedanja fašističnega sveta v Rimu, ki se je sestal te dni v Rimu, govorili o zelo važnih zunanjepolitičnih vprašanjih. Vse te razprave pa so odpadle. Posvetovali so se edino o izvedbi protizidovskega zakona. Jude so proglasili kot sovražnike fašizma. Vse Jude, razen tistih, ki so služili v vojski ali pa so bili v Italiji pred l. 1918. bodo izgnali. V bodoče ne bodo Judje imeli dostopa v državne službe in tudi v vojski jim ne bo treba služiti. Razen tega je prepovedano Italijanom sklepati zakone z Judinjami in domačinkami v kolonijah, da bi se ohranila čista italijanska rasa. Vse ostale rase so manjvredne. Kako zelo židovska je Italija dokazuje dejstvo, da je n. pr. sam maršal Graziani, ki se je proslavil v Abesiniji in je bil italijanski podkralj v tej koloniji, žid.

Slovani in italijanski rasni zakoni. Nekateri so pričakovali, da bo italijanski fašistični svet proglasil tudi Slované kot manjvredno raso. Vendar pa se to ni zgodilo, ker vlada naziranj, da za tako tezo ni podlage. Italijanska kraljica je namreč Črnogorka, hči bivšega kralja Nikite. Prestolonaslednik je torej italijansko-slovanskega pokolenja.

150 milijonov mark kredita za turške nakupe v Nemčiji je dovolila nemška vlada po svojem ministru dr. Funku turški vladi. To se pravi: Turčija bo v Nemčiji kupovala. Nemška vlada bo za te nakupe jamčila, dokler Turčija ne bo plačala.

Pripravlja se reorganizacija angleške suhozemske armade. Angleško suhozemsko armado hočejo reorganizirati in povečati. V teku prihodnjih mesecev se bo povečal stalež armade od 400.000 na 600.000 mož.

Letalske nesreče. V Švici je pred tednom dni izgubilo potniško letalo z 8 potniki. Domneva se, da se je raztreščilo ob gorskih stenah švicarskih Alp. — Dne 9. t. m. pa je severno od Düsseldorfa padlo na tla belgijsko letalo, v katerem je bilo 16 nemških potnikov in 4 člani posadke, Belgijci.

Avstrijske novice

Pri sodišču v Baslu (Švica) se je vršila te dni kazenska razprava proti avstrijski emigrantski rodbini, obstoječi iz moža, žene in hčere, ker so prišli v Švico s ponarejenimi potnimi listi. Mož se je zagovarjal z nepremagljivo silo. Povedal je, da je neki njegov znanec, ki je stalnoval v isti hiši, bil v soboto pozvan k državnemu tajni policiji in takoj odveden v koncentracijsko taborišče Dachau. Naslednjo sredo pa je policija dostavila očetu žaro s pepelom njegovega znanca. Naslednji dan je bil tudi on pozvan k državnemu tajni policiji. Tega se je tako ustrašil, da si je v neki tajni pisarni, ki ponareja potne liste, takoj dal napraviti zase in za svojo rodbino ponarejen potni list in je takoj zbežal čez mejo v Švico. Državni pravdnik je predlagal obsodbo, češ da se ne more sklicevati na nepremagljivo silo, kogar kak pravno obstoječi državni urad, kakor je gestapo, kliče na odgovor. Sodišče je razpravo preložilo, da izvrši natančnejše poizvedbe, kako je prav za prav s temi stvarmi. (Po »Basler Zeitung«.)

»Koroški Slovenec« (II. izdaja) od 5. t. m. poroča, da so bili v Šmihelu pri Pliberku do začnega časa zelo ponosni, ker so imeli na šoli tudi slovenski napis, četudi pouk v šoli ni odgovarjal njih željam. To je sedaj odpravljeno in se sedaj na šoli blešči samo nemški napis v gotških črkah. — Zadnje septembarsko nedeljo je prišel celovski župan dr. Franz s 135 celovškimi mestnimi uradniki in nameščenci v Grabštanj pomagat kmetom krompir kopati, ker so bili mošeje in fantje večinoma pri vojakihi. Po izvršenem simboličnem delu so bili Celovčani pogoščeni z moštom in prigrizkom.

—|—

Avstrija je bila pred priključitvijo k Nemčiji strogo katoliška država. Temu primerno je bilo urejeno tudi šolstvo. V šolah so imeli duhovniki prvo besedo. Sedaj je izdal komisar Bürckel razglas, v katerem pravi, da verski pouk v šolah ni več obvezen. Ta razglas so morali prečitati duhovniki raz prižnic v vseh cerkvah.

Dokler je bil v Avstriji katoliški režim, so se v bolnicah skrbno brigali za to, da so bolniki lahko izpolnjevali svoje verske dolžnosti, zlasti, da so lahko hodili k maši, opravljali spoved, prejemali obhajilo in v slučaju težkega obolenja bili prevideni. Z novim režimom je uveden tudi v bolnicah nov red. Obiski duhovnikov pri bolnikih so dovoljeni le tedaj, ako pacient tak obisk zaželi in ob enem predloži potrdilo lečečega zdravnika, da navzočnost duhovnika ne bo ogrožala medicinskega uspeha.

Na Dunaju bi se bil moral vršiti kongres katoliških učiteljev. Komisar Bürckel pa je kongres prepovedal.

Inženjerji oboževalci socialne reakcije

S seje Zveze inženjerskih zbornic v Beogradu.

Upravni odbor Zveze inženjerskih zbornic je imel v soboto sejo v Beogradu. Sklenil je resolucijo proti tujim strokovniškim in pozdravil napore vlade za zvišanje mezd in socialnega položaja delavstva. Da ostane volk sit in koza cela, pa pravijo v resoluciji, da podjetjem škoduje, ker so se uvedle minimalne mezde in socialni predpisi. Temu vzrok je tudi podražitev materijala. Priporoča javna dela, toda pogoji se morajo izremeniti, da dobe podjetja primerno odškodnino. — Gospodje inženjerji so se še malo naučili. Za vsako gospodarstvo je treba danes dobrega konzumenta, to je, dobro plačane delavce, kupca. Če bodo delavce plačevali po 20 in 24 din pri javnih delih na dan, pomeni to uničevanje konzuma. Toda tudi javna dela morajo biti plačana tako, da so mogoče primerne plače, če govorimo s stališča inženjerjev. Ob sedanjih razmerah oddaje javnih del, pa krepavata pri njih delavec in morda res tudi podjetja.

Pristopajte k društvu za vpepeljevanje mrtličev

**»OGENJ«
MARIBOR**

oskrbuje za umrle vpepeljitev v krematoriju v Gradcu. Sprejemlnina, enkratna po starosti in mesečna članarina Din 15.—. Razen tega nimajo člani s pogrebom nobenih stroškov. Zahtevajte pravilnik na:

Širite naš list!

»Ogenj«, Maribor, Koroševa ulica 8

Iz naših krajev

Konferenca poverjenikov „Delavske Politike“

se bo vršila v nedeljo, dne 23. oktobra t. l. v Celju. Vabimo vse one poverjeniske odbore, ki nam še niso sporočili svojih delegatov, da to nemudoma storijo. Prijave moramo sprejeti najkasneje do 17. t. m. V ostalem pa veljajo vsa navodila, ki so jih poverjeniški odbori sprejeli za konferenco, ki bi se bila morala vršiti dne 2. oktobra.

TRBOVLJE

Poglavje o kaznih. Največ kaznovani so bili zadnje dve leti delavci na dnevnem kopu Doberne, pri podjetju Dukic in drug. Večkrat so bili delavci kaznovani predno so sploh začeli delati. Delati se je pričelo ob 10. uri in če je delavec pred tem naredil korak, ki komu ni bil všeč, takoj je bil kaznovan. Niso pa bili kaznovani tisti delavci, kateri so delali g. paznikom v korist. N. pr.: da so med delom pripravljali drva, jih razžagali, naložili na vozičke in dostavljali nekaterim na dom. Se en primer. Delavec, ki nima kurjave in vzame kos premoža ter ga odnese domov, se kaznuje. Ne kaznuje se ga pa, ako paznik ukaže zapeljati voziček premoža kakšnemu gospodu na dom. Ti slučajni kažejo ves sistem, ki je vpeljan pri tem podjetju.

KRANJ

TAKO SI NISMO PREDSTAVLJALI BODOČNOSTI...

Prejeli smo: Leta 1914., ob pričetku svetovne vojne, sem dobil kot pripadnik slovenske ideje in Sokola označbo p. v. Koliko sem z drugimi vred zaradi tega prestal, ni treba popisovati! Leta 1918. maja sem moral gledati v Judenburgu, kako so streljali somišljenike-vojake, ki so kot Slovenci bili za Jugoslavijo in se uprli avstrijskemu režimu. Kaj praviš, sodrug urednik? Ali je mogoče, da človek po vsem tem še kaj takega doživi! Kam plovemo? Da bo mera polna, prosim, da vzameš v roko »Gorenjca« od 1. oktobra in prečitaš, ako še nisi, članek »Akcijska na terenu« in pod novicami iz Kranja: »Čudno štafeto«. Potem vzemi naslednjo številko od 8. oktobra in prečitaš uvodnik: »Položaj v Evropi«. Za njim pa pod novicami iz Kranja članek: »Na kranjski gimnaziji« (Okrožnica zaradi Čehoslovaške). Eden, ki je 1. 1918. videl bodočnost drugačno.

ČRNA PRI PREVALJAH

Odpoved prireditve v vseh klubih v ČRN. Delavsko kult. društvo »Vzajemnost« v Črni je odpovedalo svojo prireditev vinske trgate, ki je bila predvidena za nedeljo, dne 16. t. m. (1. 11. 1918). Vse, ki so nas nameravali posetiti, naprošamo, da vzamejo to na znanje.

ŽERJAV

Zehvala. Zahvaljujem se vsem darovalcem, delavkam in delavcem kakor tudi nameščenemu zbiralnici Žerjav za darovano vsoto din 160, za vrnec na krsto prerano umrle Roze Delat, delavke iz zbiralnice in za pomoč preostalemu otroku pokojnice. Vsem najlepša hvala! Oprešnik Ivan.

LAŠKO

Zaposljevanje vajencev brez učne pogodbe. Pri okrajnem sodišču v Laškem je bil pred kratkim tožen neki obrtnik iz Trbovelj, ker je zaposljal v svojem obratu vajenca brez predpisane učne pogodbe. Ko pa ga je oče vajenca silil na podpis pogodbe, je fant kratkoma nagnal. Oče fanta je sedaj zahteval odškodnino za delo, ki ga je fant opravil pri obrtniku. Okrajno sodišče v Laškem je tožbo zavrnilo z utemeljitvijo, češ, da je fant šteti, kljub pomanjkanju predpisane učne pogodbe, za pravega vajenca in da mu torej ni nastala nikakršna škoda. Na priziv tožnika je okrajno sodišče v Celju zadevo ponovno vrnilo okrajnemu sodišču v Laškem z naročilom, da točno dožene, kdo je prav zaprav zakrivil, da do predpisane pismene učne pogodbe ni prišlo, in da nato izda novo sodbo. Pri tem je izreklo, da nedorasli delavci, ki delajo pri obrtnikih brez predpisane pismene vajeniške pogodbe, ni mogoče šteti za vajence. O končnem izidu zadeve bomo še poročali. Pristavljamo, da se je v teku obravnav izkazalo, da je isti mojster imel zaposlenega brez pismene učne pogodbe tudi še nekega drugega vajenca.

RIBNICA NA POHORJU

V. izkaz prispevkov za družine stavkajočih delavcev v Ribnici na Pohorju. Podsavez SGRJ, zbral: Stavbinci Ljubljana 1569,75, stavbinci Petrovce 15, stavbinci Medvode 30,25, stavbinci Kranj 255,50, podruž. SGRJ Kranj 311,25, mizarji Ljubljana 68, delavstvo tovarne Easler 71, oblačilci Ljubljana 175, avtomontaža in drugi 163, železničarji Dravograd 138, železničari Ptuj 158,50, kurilnica gl. kol. Ljubljana 27, kurilnica gorenjski kol. Ljubljana 109,75, železničarji Maribor 104, stavbinci Trbovlje 311, železničarji Brežice 52, rudarji Rajhenburg 100, rudarji Mežica 400, SMRJ Celje 135, skupaj 4.194 din. Nabrano v Mariboru: strojniki in kurjači, zbral s. Zagovec 306. Zveza rudarjev Jugoslavije Trbovlje 300, I. Delavsko kolesarsko društvo Pobrežje 100, skupaj 707 din. V. izkaz izkazanih 16.866,75, skupaj 21.766,75 din. V. IV. izkaz objavljeno vsoto 335 din so zbrali mariborski železničarji. Vsem darovalcem iskrena hvala! — Odbor.

Pripravimo se na volitve!

Vsake volitve nalagajo socialističnemu delavstvu, da se nanje pripravi.

Predvsem veljaj eno opozorilo: ne podpisuj ničesar, ne nasedaj agitaciji nasprotnikov, ki bodo skušali zanesti zmedo v naše vrste in čakaj mirno navodil, ki jih

Pobrlgajte se za svojo volilno pravico!

Volitve so razpisane in z dnem razpisa volitev prične tudi reklamacijski rok. — Vsak, kdor ni vpisan v volilnem imeniku, pa stanuje v občini vsaj šest mesecev, sme zahtevati vpis v volilni imenik najkasneje

boš pravočasno dobil od zaupnika. Nestrpnost in brezglavost ter malodušje so vzrok vsakega neuspeha. Povej to tudi v tvoji okolici in agitiraj za to, da bodo ljudje disciplinirani, pripravljeni in pošteno!

15 dni po razpisu volitev. Poznejše reklamacije so brezpredmetne.

Skrbite za to, da boste imeli volilno pravico.

LJUBLJANA

Letalski napad. Vojno ministrstvo je odredilo, da se izvrši bodoče dni nad Ljubljano vaja letalskega napada. Po danih alarmnih signalih se morajo ljudje poskrčiti po hišah in vežah. Nihče ne sme biti na ulici. Napad se bo priredil podnevi. Alarm bodo naznanili trije topovski strelji na Gradu, tuljenje siren, piskanje železniških lokomotiv in zvonjenje. Konec vaje naznani zvonjenje.

Vedno več samomorov zaradi bede. Že nekaj tednov prinaša časopisje kar po vrsti poročila

o samomorih. Flegmatično pravijo poročila, da je nesrečnež šel iz obupa nad življenjem v smrt. Pa je zgodba končana in — pozabljena. Ti pogosti samomori imajo vendar svoj vzrok, ki pa tudi dokazujejo, da postajajo socialne razmere pri nas naravnost žalostne. Socialna vprašanja se ne rešujejo z obljubami, problematičnimi slavnospevi in z bogatenjem kapitalistov, ampak le s pravo realno socialno politiko, ki koristi tam, kjer je potreba največja.

MARIBOR

Novoimenovani občinski svetniki. Notranji minister je imenoval t. l. nekaj novih občinskih svetnikov namesto odstopivših in umrlih. Novoimenovani so: Josip Loos, ravnatelj »Putnik«, restavratelj Alojz Senica in Anton Kováč, ravnatelj mariborske podružnice »Karitas«.

Volitve v narodno skupščino, volilne reklamacije. V smislu določil § 8. zakona o volilnih imenikih so stalni volilni imeniki mestne občine mariborske razglašeni še do 25. oktobra t. l. ob 18. uri in vsakomur na vpogled pri popisovalnem uradu mestnega poglavarstva v Mariboru na Slomškovem trgu 6-I. Vsakdo ima do 25. oktobra t. l. pravico zase, bodisi za drugega zahtevati njegov popravek. Pri volitvah dne 11. decembra t. l. smejo glasovati samo oni, ki so vpisani v volilni imenik.

Za celo noč — 3 din. Nek mariborski bogataš ima t. j. Maribora kar celo kraljestvo krasnih vinogradov s kopico viničarji. Seveda se odlični mešan, ki ima še tudi druge lepe vire dohodkov, silno boji, da mu ne bi iz teh njegovih hribov, preobloženih s polno trto in sadjem, odnesel kdo kak grozd ali jabolko, ter ima zato nastavljene še tri svoje posebne čuvaje, ki hodijo noč in dan skozi vinograde in sadonosnike in tako čuvajo bogastvo naše zemlje poleg občinskega »outarja«. In veste koliko plača bogataš tem revežem? 3 din za 12 ur, tudi za celo noč cele 3 dinarje!

Spiritizem in telepatija sta dve področji, na katerih iščejo naivni Mariborčani utehe v teh težkih časih. Je pa te vrste utela precej draga. So mediji, ki jim utelje željni klicanci duhov plačujejo kar po deset in stotično dinarjev. Pa tudi telepati se ne morejo pritožiti, da bi za svoja odkritja iz človekove preteklosti in prerokovanja za bodočnost ne bili dobro honorirani. Tako je, kadar ljudje obupajo nad samim seboj in čakajo, da bo prišla rešitev sama od sebe, s pomočjo nekih misterioznih sil, ki z njimi uteljuje mediji in telepati. Ko bi temu bilo tako, bi mediji in telepati najprvo sami sebi pomagali, tako pa jim pomaga le ljudska neumnost.

Vagon »Split—Prah« je zadnje dneve zopet priklopljen brizgalu, ki vodi proti severu skozi Maribor. Je-li pustijo ta vagon preko meje v Čehoslovaško, nismo mogli ugotoviti. Izgleda pa vsekakor ta vagon žalostno v svoji notranosti, ker je bodisi prazen, ali pa srameva k večjemu po en potnik v njem. Čehi se ne vračajo več iz Splita, ker pravijo potniki, da po celi Dalmaciji ni več slišati češke besede, kar pomeni ogromno škodo za Dalmacijo. Upati je, da bo železniški promet s Prago sedaj vzpostavljen, ko so Nemci zasedli vse Sudetske kraje, kakor so bili določeni v Monakovem.

»Pregled socialnega dela od početka do danes«, je naslov predavanju, ki ga bo imel v »Ljudski univerzi« dne 31. t. m. tajnik Delavske zbornice iz Ljubljane Filo Uratnik. Na to predavanje opozarjamo naše čitatelje.

Pekovski športni klub (PSK) v Mariboru priredi v soboto, dne 15. oktobra t. l. v Gambrovi dvorani vinski trgatve. Sodeluje pevsko društvo pekovskih pomočnikov. Igra pri ljubljani godba. Začetek ob 20. uri, konec zjutraj. Prijatelji društva vladno povabljeni. Od

Koncert »Grafike« ob priliki 10 letnice obstoja in v proslavo 10 letnice organizacije graficarijev bo v soboto, dne 29. oktobra. Sodeloval bo pevski zbor in orkester »Grafike« iz Ljubljane. Podrobnosti bomo še objavili.

Plesna šola I. Delavskega kolesarskega društva v Mariboru. Redni pouk se prične v nedeljo, dne 16. oktobra ob 15. uri popoldne v Gambrovi dvorani. Nadalje se vršijo plesne vaje vsak četrtak od 20. do 22. in vsako nedeljo od 15. do 18. in od 20. do 22. ure. — Vpisovanje bo v Gambrovi dvorani pred vsakim poukom. Plesni tečaj vodi osebno g. L. Lovak Simončič. — K obilni udeležbi vabi odbor.

Dener ga je zmotil. Pismo naša mariborske okoliške pošte, Lesnik, je bil pretekl teden obsojen pred mariborskim okrožnim sodiščem na 4 mesece robnje, ker si je prilastil okrožno Din 4.000 zaupane mu denarja, katerega bi bil moral dostaviti najrazličnejšim strankam. —

Zadnje vesti

Japonci izkrcali 50.000 vojakov pri Kantonu

Da razbremeni svoje čete pred Hankovom, je japonsko armadno poveljstvo sklenilo napasti južno Kitajsko, pokrajino Kwantung, v kateri leži mesto Kanton. S pomočjo vojnega brodovja se je izkrcalo na morskem obrežju te pokrajine 50.000 mož. Ker se smatra južna Kitajska za interesno cono Anglije, zagotavlja japonska vlada, da nima namere s tem škodovati interesom Anglije.

Dve japonski diviziji uničeni

Ob reki Jangce se je zadnje dni posrečilo Kitajcem uničiti dve japonski diviziji. Trdi se, da je izgubilo življenje 20.000 japonskih vojakov.

Odpust mobilizirancev iz čehoslovaške armade

Čehoslovaška vlada je odredila demobilizacijo. V prvi vrsti so odpuščeni vsi državljani, ki so stalno zaposleni v inozemstvu. Tem vojakom plača država vožnjo do mesta njihove stalne zaposlitve in še preskrbo za tri dni.

Prekoračenje razmejitvene črte.

Pri Plznu je nemška vojska prekoračila razmejitveno črto za 16 km.

Praške nemške klinike

so prevzeli češki zdravniki in židovski zdravniki iz sudetskih pokrajin.

polno priznanje brez izjeme vsem igralcem, od katerih ni nobeden kvaril celotnosti in lahkotnosti sloga. **G. Starčeva** je z lepo igro tolmačila Olivijo in ustvarila graciozno podobo, **Violi** je dala g. **Rasbergerjevo** ljubezniv in topel poudarek od začetka do konca. **G. Crnobori** kot Orsino in g. **Nakrst** kot Sebastian sta se polno uveljavila in prikupno zaigrala oba mladostna zaljubljenca. Po maski in igri odlični **Malvolio** je bil g. **Skrbinšek**, ki je bistvo svojega lika ostro umsko izgradil in bil zato zaslužen nagrajen s ploskanjem pri odprtem pozorišču. Zelo dobra je bila burkasta trojica, od katere nosi glavni delež vitez **Tobja** g. **P. Koviča**, pa tudi vitez **Andrej Bledica** g. **Verdonika**. Lahkotnost igre je dobro podpirala g. **Kraljeva** kot hišna Marija, nje komedijsko plat pa norec g. **Košiča**. Tudi v ostalih manjših vlogah je bila igralska celota prav dobro poudarjena, kar priča n. pr. **Antonio** g. **Blaža**. — Obisk je bil prav zadovoljiv in občinstvo ni štedilo z zasluženim priznanjem. S.

CELJE

Podružnica SMRJ sklicuje članski sestanek za v nedeljo, dne 16. t. m. ob 8. uri dopoldne v Delavski zbornici. Dnevni red važen. Prideta oblastni tajnik s. Šovljanski in s. Pliberšek. — Potreben je temeljit razgovor. Udeležba dolžnost! Odbor.

TEZNO PRI MARIBORU

»Vzajemnost« priredi v nedeljo, dne 16. oktobra v gostilni Felič trgatev s pestrnim sporedom. Začetek ob 15. uri. Vstop prost. Pridite, sodrugji in sodružice! Vabi odbor. Znak sočustva z bratskim narodom v Čehoslovaški.

Svobodne volitve v Delavske zbornice so nujno potrebne!

Svobodne delavske strokovne organizacije zahtevajo, da se izvedejo svobodne volitve v skupščine Delavskih zbornic. Ta zahteva je opravljena. Kajti Delavske zbornice so z zakonom osnovna samoupravna telesa. V zakonu je tudi točno določen rok, v katerem bi se morale vršiti volitve skupščinarjev. Skoro bo dve leti odkar je pretekel ta rok, volitev pa še vedno ni. Pač pa čitamo v gotovih listih zahteve nekih samozancev, ki terjajo te ustanove zase, vendar ne potom volitev, ampak na ta način, da se jim enostavno izroče.

Pred kratkim je bila razpuščena skupščina novosadske Delavske zbornice. Med drugim je naveden kot razlog razpusta: zmanjšanje števila skupščinarjev pod v zakonu določeno mero.

Ni čudno, ako se število skupščinarjev Delavskih zbornic v šestih letih zmanjša. Delavci gredo s trebihom za kruhom. V šestih letih jih mnogo izpremeni svoja prebivališča. Čim pa zapuste ozemlje, ki spada v upravno področje dotične Delavske zbornice, izgube tudi mandat. Nekaj jih seveda umre ali pa se iz kakršnihkoli raz-

logov, mogoče celo na prigovarjanje, odpovedo mandatu.

Da bi ne bilo treba razpuščati skupščin Delavskih zbornic zaradi nezadostnega števila skupščinarjev, je treba, da se takoj razpišejo volitve v vse Delavske zbornice!

104.000 zavarovancev OUZD

v Ljubljani avgusta meseca

Povprečno je bilo v avgustu mesecu t. l. zavarovanih 104.416 oseb. Letna razlika znaša 2014 več zavarovancev. — Število zavarovancev je naraslo v tekstilni industriji (za 618), industriji za predelavo lesa (za 451), pri hišnih poslih (za 243), v občinskih obratih (za 221) itd. Nazadovanje izkazuje gradnja nad zemljo, industrija tobaka in papirja predvsem. V sezijem pogledu so napredovale gradnje nad zemljo (224), gostilne, kavarne in krčme (150), gozdnožagarska industrija (129), kovinska industrija (127) itd.; nazadovale pa so oblačilna industrija (237), industrija kamenja in zemlje (182) itd.

Samoodločba narodov, monakovska konferenca in CSR

725.904 Čehov priključenih Nemčiji

Nemčija je stavila svoje zahteve napram Češkoslovaški, sklicujoč se na pravico samoodločbe narodov.

Monakovski sporazum je določil: da bo po zasedbi prvih štirih con mednarodna komisija določila ozemlje pretežno nemškega značaja, katerega bodo zasedle nemške čete v času od 8. do 10. oktobra.

Kako izgleda to pretežno nemško ozemlje, čigar zasedbo po nemških četah je sklenila mednarodna komisija poslanikov v Berlinu, povedo naslednje številke:

Pred delitvijo CSR je znašala površina:

Češka	52.062 km ²
Moravska, Šlezija	26.808 km ²

skupaj . . . 78.870 km²
Površina Nemčiji odstopljenega ozemlja znaša 28.291 km².

CSR je torej odstopila Nemčiji več ozemlja kot pa znaša celokupna površina

Češkem	7.109.376
Moravski, Šleziji	3.565.010
Skupaj	10.674.386

CSR je odstopila Nemčiji 3.638.082 prebivalcev, od teh 2.811.060 Nemcev.

To znači, da je odstopila CSR Nemčiji eno tretjino prebivalcev Češke in Moravske ter Šlezije.

V imenu »samoodločbe« narodov dobi Nemčija 3.6 milijonov prebivalcev, od katerih je 2.8 milijonov Nemcev, ostalih 725.904 je Čehov.

Kako izgleda »samoodločba« po razmerju prebivalcev v posameznih Nemčiji odstopljenih mestih, kažejo te-le številke:

Moravske Šlezije.

Po prebivalstvu je živel na:

od teh Nemcev	2.270.943
od teh Nemcev	799.955
od teh Nemcev	3.070.938

Policka	5.947	Čehov	149	Nemcev
Petrzalka	7.854	»	3.137	»
Znojmo	33.990	»	0.360	»
Břeslav	39.871	»	1.873	»
Hustopeče	17.214	»	8.259	»
Mor. Kruml.	20.184	»	8.341	»
Prahatice	11.168	»	9.341	»
Senftenberg	3.659	»	43	»
Postorna	3.595	»	285	»

Ali je to v smislu besed: »Jaz nočem nobenega Čeha!«?

—(—)

Težke izgube in mali uspehi Japoncev na Kitajskem

V avgustu in septembru padlo 50.000 Japoncev, 60.000 jih je bilo ranjenih.

Med tem, ko je bila pažnja vse Evrope posvečena izključno dogodkom, ki so se odigravali med Nemčijo in Češkoslovaško, so se na Kitajskem vršili zelo hudi boji med Japonci in Kitajci. Japonci so napadali na dveh glavnih bojiščih in sicer: ob reki Jangce v smeri proti Hankovu, sedanjemu glavnemu mestu Kitajske ter ob Tapijskem pogorju, ki leži severno od reke Jangce.

Boji ob reki Jangce so se odigravali v glavnem pri Kiukiangu. Tu so Kitajci potopili v reki Jangce mine, ki so branile japonskim ladjam, da bi mogle prodirati po reki navzgor proti Hankovu. V krvavih bitkah, ki so divjale tod meseca avgusta in septembra, se je Japoncem posrečilo, da so osvojili to minsko polje. Istočasno so njihovi oddelki napadli severno od reke pri Kuangtsiju, v nadi, da bodo prodrli proti zapadu in na ta način s kopnega pomagali ladjam. Napad pri Kuangtsiju pa se je ponesrečil, ker so Kitajci pravočasno dobili ojačenja in s protisunkom zadržali Japonce. Japonci so na tem delu fronte uporabljali strupene pline in imajo svoj lokalni uspeh, ki so ga dosegli, ne da bi ga bili mogli izkoristiti, zahvaliti edino uporabi tega zahrbtnega orožja.

Po ponesrečenem poskusu severno od Jangceja, so začeli Japonci napadati južno od Jangceja. Svoj napad so osredotočili ob železniški progi Kiukiang-Nančang. Posrečilo se jim je prodreti do mesta Joki, ki leži 40 kilometrov zapadno od prej imenovane proge.

Razdalja od teh bojišč in do Hankova pa je še vedno precejšnja.

Samo na tem bojišču so Japonci izgubili v avgustu in septembru 50.000 mrtvih in 60.000 ranjenih. Te številke najbolj zgovorno govore, kako silni so bili boji ob reki Jangce.

Svoj napad ob Jangceju so hoteli Japonci podpreti tudi z ofenzivo velikega

obsega proti pogorju Tapih, ki leži 200 kilometrov severno od reke Jangce in se razprostira od vzhoda proti zapadu v podolgovati črti. Namen Japoncev je bil, da pridejo preko tega pogorja in na ta način napadejo Hankov s severa, prodirajoč ob železnici Peiping-Hankov, ki seka zapadni odlomek pogorja Tapih. Napad Japoncev je prišel iz mesta Lučova in Jungčaua. Napredovali so v treh kolonah. Najbolj južna je dospela do mesta Shavo v pogorju Tapih, srednja do Kuangšana in nasevernejša do Sinjanga, kjer se je približala železniški progi Peiping-Hankov. Toda nadaljnji izgledi na tej fronti niso preveč ugodni za Japonce. Njihov namen, prodreti preko pogorja Tapih s severa proti Hankovu je močno prekrizala kitajska vojska s svojo obrambo.

V severnih provincah, v Šansiju, se Japoncem ni posrečilo, da bi s severnega brega reke Huang Ho prešli na južni breg.

V osvojenem ozemlju pa so Japonci neprestano ogroženi po kitajskih četnikih, ki operirajo z veliko spretnostjo. Kaže se tudi, da Japoncem primanjkuje človeškega materiala. Posadke v Peipingu, Tientsinu itd. so mnogo preslabe, da bi očistile zaledje kitajskih četnikov. Bati se je celo, da utegnejo četniki lepega dne napasti in zasesti ta mesta.

V japonski vojski se opaža, da pojema disciplina. Vojaški se znašajo nad neljubimi častniki. Na Jangceju je padlo 1500 častnikov, čijih pepel so prenesli v Šangaj. Malo verjetno je, da bi ti častniki padli vsi od kitajskih krogel. V japonski armadi razsaja tudi malarija.

Japonci so daleč od zmage, ki bi jo radi dosegli.

Ali si že poravnal naročnino? Ako ne, izpolni svojo dolžnost!

Madžari bi radi kar vso Slovaško

Predrznost šovinistov.

Pogajanja med češkoslovaško in madžarsko delegacijo v Komarnu radi poprave meje med obema državama, so zadela na silne težkoče po krivdi Madžarov. — Madžari stavljajo najbolj nemogoče zahteve. Za se reklamirajo ozemlje, na katerem prebiva 670.000 Madžarov in 400 tisoč Slovakov. Pa tudi to jim še ni dovolj, ampak hočejo, da bi se v vsej Slovaški in Podkarpatski Rusiji izvedel plebiscit. Češkoslovaška odklanja te zahteve. Predlagala je, da naj se pogajanja prekinejo, da bi preskrbela točne narodnostne karte in statistike. Madžari so ta predlog odklonili, nakar je Češkoslovaška pozvala angleškega vseučiliškega profesorja in etnografa Vansistarta, da se kot izvedenec udeleži konference v Komarnu.

Tudi so delegati CSR zahtevali, da da Madžarska kulturno avtonomijo 350.000 Slovakom, ki žive na Madžarskem. Seveda nočejo Madžari o tem ničesar čuti in trdijo, da v njihovi državi sploh ni Slovakov.

Nekatere obmeine kraje pa je CSR Madžarski že odstopila.

Poljaki so dobili, kar ni njihovo

Čehi beže iz zasedenih krajev.

Poljaki so sedaj zasedli pokrajino, ki so jo jim odstopili Čehi. Dejstvo je, da so v tej pokrajini Čehi v večini. V Tešinu so poljski šovinisti pred prihodom poljskih čet razdejali hiše Čehov in oplenili njih trgovine ter stanovanja. Iz krajev, ki so jih zasedli Poljaki, beže Čehi čez mejo v CSR.

Delavski pravni svetovalec

Ločitev zakona in zahtevki moža (Radovljica)

Vprašanje: Priženil sem se na posestvo, čigar lastnica je postala moja žena. Po krivdi njene matere je prišlo med nama do razprtij. Žena in njena mati sta zahtevali, da naj za nju plačam njene dolgove, jaz pa tega nisem hotel, nakar sta me odgnali od hiše. Šel sem res v stran ter zahteval od žene, da se ločiva, o čemur pa noče ona ničesar slišati. Ali jo lahko tožim na ločitev zakona? Ali morem zahtevati kako odškodnino, zato ker sem na posestvu svoje žene eno leto delal?

Odgovor: Če se žena od Vas noče ločiti, lahko vložite prosi njej tožbo na ločitev zakona in bo sodišče Vas zakon ločilo, če bo ugotovilo, da ste imeli Vi dovolj povoda zapustiti ženo. V tem primeru bo tudi njo obsodilo na plačilo stroškov. Če imate ubožno spricovalo, lahko vložite tožbo na zapisnik pri sodišču.

MALI OGLASI

Franc Kormann'ov nasl. Karl Rago
Maribor, Gosposka ulica 3 — moda, galanterija, drobnarija in igrače vseh vrst. Največja izbira in najboljši nakup.

ZALOGA-POPRAVILA
B. DIVJAK
MARIBOR
ZAHTEVAJTE CENIK

v ogledalu

Kruh namesto bomb. Naši listi priobčijo poročila, da so pretekli teden metali frankozi na Madrid zavitke kruha. »Slovenski« poveličuje ob tej priliki spet svojega varovanja in pripoveduje, kako ljudomil je ta človek. Vsak večer se v zadnjem času oglašala na kratkem valu 30.43 m Madrid, postaja »Glas republikanske Španije« (nemško poročila ob 9.15, 21. in 23. zvečer, češko pa ob 9. uri govorila v 21.20 zvečer) in ta postaja je poročala o tem, že dva dni prej ter objavila tudi proglašanje generala Miaje o tem »bombardiraju«. General Miaja, branilec Madrida je izjavil: »Varujte se danajski darov. Ali se spomnite že dveh takih slučajev, ko so v drugih španskih mestih metali najprej kruh, ko so ga pa ljudje pobirali, so pa začele padati bombe? Ali veste, da ni v tem kruhu bakterij, ki naj v Madridu razširijo nalezljivo bolezen? Državljan, Vaš general Miaja Vas sviri pred tem kruhom, in Vas poziva, da ga nedotaknjene oddaste. Mi imamo kruha in ostalega živeža več kakor v Franciji Španiji, kjer so zadnje žetev skoraj popolnoma brez ozira na domače potrebe, izvozili v Nemčijo kot plačilo za invazija. In tala in topove.« In madridsko ljudstvo je kruh 100-odstotno oddalo. »Slovenski«

Vseslovanstvo in kaplan Križman. Prosluljeseniški kaplan in zdaj tunjski župnik Križman je objavil v svojem »Slovenskem delavcu« delo tiskan izrek, ki naj bo za večne čase zabeležen: »Vseslovanstvo je krilatica boljševiških Judov in mednarodnih iramazonov. Naj nered ga zato odklanja.« To je bilo natismeno v »Slovenskem delavcu« v letu 1938, 8. oktobra, ko so »Slovenski« delili slovaško Češkoslovaško. Človek, ki naj bo slovenski narodni prosvetitelj, ki naj bo vodja (čeprav vsiljen) slovenskega delavstva piše tako o slovanstvu, ki Gospod Križman, kaj menite, da bodo Slovenci branili meslovani? Kaj se morda strinjate z usodo župnikov Poljanca in Starca, kaj želite usodo škofa Sedeja? Kaj se strinjate z razvojem slovenskih stvari na Koroškem, v Lužici in na Pomorjanskem? Kaj vam ni Istra, Goriska in Julijska Krajina nič? Zavedajte se: čeprav bi to bila krilatica vam neljubih, bo ta krilatica enkrat dejstvo. Naj narod bo to rešilo, odklonil bo pa narod Vas, gospod župnik in vse, ki ki stremijo po premostitvi vseh Slovanov.

Kdaj bo zaščeno Cankarju? V Ljubljani je bila izložba slov. knjige. O tej razstavi je napisal nekdo v št. 224 »Slov. doma« tudi to-le: »Ena stvar pa kljub vsej zgledni brezhibnosti in sijajni izbrpnosti manika na tej razstavi tiste slovenske šolske knjige, iz katerih so brezvestni ljudje svoje čase tako radikalno in tako brez sramu trgali strani, kjer so stale znamenite besede o domovini, besede, ki jih je bil napisal največji in najzaslužnejši sin slovenskega naroda. Tudi tak dokument o nasilju nad našo besedo, za katerega še nismo dobili zaščene — bi na to razstavo spadal.« — Res je. Le eno bodi dovoljeno, da vprašamo: Ali je dotični odlok o izstranju Cankarjevega setavka o domovini iz slovenskih šolskih čitank že razveljavljen in ali je že izdan ukaz, da se iztrgane strani lahko zopet nalepijo v knjigo?

drugače pa si boste morali najeti odvjetnika, ker je treba tožiti pri okrožnem sodišču in plačati koleke. Ako bo sodišče ugotovilo, da ste upravičeni odšli, boste lahko zahtevali tudi primerno odškodnino za delo na posestvu, v kolikor ni delo, ki ste ga opravili, že poplačano s hrano in z drugim, kar ste iz posestva morda že dobili.

Obresti, ki jih dolguje trgova (Trnovlje)

Delavski pravni svetovalec odgovarja le v zadevah naročnikov in oseb, ki živijo z naročniki skupaj, tako da ne morejo biti posebej naročene na list. Vaša sestra, za katero vprašujete, pa je trgovka in bi si lahko sama naročila časopis. Razumeli bode, da »Delavska Politika«, ki jo vzdržujejo le naročniki, ne more dajati v svojem pravnem svetovalcu, nasvetov naročnikom še za njih najrazličnejše sorodnike in znanke, ki lahko sami naroče list.

Električni števec (Celje)

Vprašanje: V hiši, kjer stanujem, imam skupen števec z neko drugo stranko. Ali lahko od hišnega lastnika zahtevam, da mi da poseben števec?

Odgovor: Števec ne daje hišni lastnik, ampak električno podjetje, na katerega se morate v to svrhu obrniti.

2500 Din potrebujete, da zaslužite 1000 Din mesečno doma. — Postranski za-služek. Dopisli: »Anos«, Maribor, Orožnova 6.

TOMBOLA v Kranju

16. oktobra ob 2. uri pop. (ob vsakem vremenu)

Dva avtomobila Dve motorni kolesi

Kupite tablice v predprodaji po Din 5.—; v nedeljo so po Din 6.—

Vse glavne dobitke zadnjih tombol. 9 avtomobilov, Din 30.000.—, 4 motorna kolesa so zadeli delavski krogi!

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnice v Mariboru. Telefon 31.2324

Za konzorcij izdaja in ureja Adolf Jelen v Mariboru. — Tiska: Ljudska tiskarna, d. d. v Mariboru, predstavitelj Viktor Eržen v Mariboru.